

Notitie

Aan Leden van de Stadsdeelraad

Van DB

Datum 15 november 2011

Onderwerp Notitie Jongerencoaches

Geachte leden van de Stadsdeelraad,

De aanpak van jeugdoverlast heeft de laatste jaren een ander accent gekregen. Naast en in plaats van repressieve maatregelen staat de preventieve aanpak inmiddels op de voorgrond. Jongerencoaches hebben hierin een essentiële rol. Het is hun taak jongeren aan te spreken op overlastgevend gedrag en te begeleiden naar een meer gestructureerd bestaan.

Amsterdam kent twee methodieken voor jongerencoaches: de *8 tot 8 aanpak* die zich sterk richt op het benaderen en persoonlijk begeleiden van jongeren, en het project *straatcoaches* dat het accent legt op het aanspreken van jongeren en het maken van afspraken met ouders. Zuidoost werkt momenteel met de 8 tot 8 aanpak. In het bestuursakkoord is afgesproken straatcoaches aan te stellen.

In deze notitie worden beide werkwijzen met elkaar vergeleken. Allereerst wordt ingegaan op de huidige stand van zaken en de huidige inzet met betrekking tot jeugdoverlast. Vervolgens worden de 8 tot 8 aanpak en de methodiek van de straatcoaches uitgediept. Daarna worden conclusies getrokken.

Met deze notitie wordt tevens uitvoering gegeven aan een amendement en een motie die over dit onderwerp door uw raad zijn aanvaard.

1. Amendement en motie

Bij de behandeling van de programmabegroting 2011 is amendement 2010-193 aangenomen. Het amendement gaat in op het voornemen tot het aanstellen van straatcoaches. Uw raad droeg het DB op:

- de huidige inzet ten aanzien van overlastgroepen uit te breiden over het gehele stadsdeel, met ook extra aandacht voor Gein, H-buurt en Venserpolder;
- uw raad tweejaarlijks te informeren over het aantal burgercontacten, het aantal klachten en de afhandeling van klachten.

(Zie bijlage 1.)

Omdat bovenstaand besluit geen aanleiding geeft tot het wijzigen van de begroting, vat het DB het amendement op als een motie.

Voorts is tijdens de behandeling van de Perspectiefnota 2012 motie 2011-61 aangenomen. In deze motie wordt het DB gevraagd:

- in het najaar van 2011 met voorstellen te komen met betrekking tot het voorstellen om buurt-/straatcoaches aan te stellen;
- hierin de problemen die elders zijn gesignaleerd bij het functioneren van buurt-/straatcoaches, te ondervangen;
- tevens duidelijkheid te verschaffen over het bedrag dat hiervoor ten laste van de begroting 2012 zal worden gebracht.

(Zie bijlage 2.)

2. Stand van zaken jeugdoverlast in Zuidoost

De afgelopen jaren heeft het stadsdeel de overlast door jeugdgroepen in heel Zuidoost gericht bestreden. Dat gebeurde vanuit het programma Jeugd & Veiligheid waarin het stadsdeel samenwerkt met politie en andere partners. Een effectief middel vormde de groepsaanpak. Deze methode houdt in dat buurtregisseurs jeugdgroepen in kaart brengen op basis van de zogeheten shortlistmethodiek (categorisering van groepen in hinderlijke, overlastgevende en criminele groepen), waarna het stadsdeel samen met politie en andere partners voor de geprioriteerde groepen een plan van aanpak maakt.

De groepsaanpak heeft effect gehad, want het aantal overlastgevende groepen is drastisch afgenomen. De laatste stand van zaken volgens de registratie van de politie is dat er geen actieve jeugdgroepen meer zijn. Dit houdt niet in dat er geen overlast meer is. Het laatst verschenen Factsheet Jeugd en Veiligheid (april 2011) laat zien dat er in Zuidoost veel risicofactoren zijn. Op de zogeheten risicofactorenindex – kort gezegd de kans dat jongeren ongewenst of crimineel gedrag zullen vertonen - scoort Zuidoost hoger dan de rest van Amsterdam.

Overlast door jongeren komt dus voor, maar manifesteert zich niet meer in de vorm van hinderlijke, overlastgevende en criminele groepen. Op dit moment is een gerichte groepsaanpak niet meer nodig; andere – preventieve - middelen moeten worden aangewend om de bestaande overlast te verminderen.

3. Huidige inzet

a. Programma Jeugd en Veiligheid

De inspanningen zijn er nu vooral gericht te voorkomen dat weer actieve, overlastgevende groepen ontstaan. Daartoe zoekt het programma Jeugd & Veiligheid zoveel mogelijk aansluiting bij het bestaande preventieve jeugdbeleid en worden de beschikbare middelen - onder andere uit de wijkaanpak - gebruikt voor extra gebiedsgerichte inzet. Gebiedsgerichte maatregelen worden genomen op die plekken in Zuidoost waar deze nodig zijn, onder meer in Venserpolder, H-buurt en Gein.

De preventieve aanpak bestaat onder meer uit:

- inzet van het jongerenwerk, bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van een ambulante jongerenwerker en samenwerking met Streetcornerwerk;
- gebruikmaking van het sportaanbod in het kader van het sportbuurtwerk;
- hulpverleningstrajecten. De centrale stad bezuinigt stevig in het jeugddomein waardoor minder hulpverleningstrajecten beschikbaar zijn. Onderzocht wordt of het mogelijk is trajecten in te kopen, bijvoorbeeld trajecten Nieuwe Perspectieven van Spirit;

- toezicht. In het kader van de wijkaanpak zijn toezichthouders ingezet op de zogeheten hotspots Holendrecht, G-buurt en K-buurt. Jeugdoverlast is hierbij een belangrijk aandachtspunt. In 2012 wordt het toezicht in Holendrecht gecontinueerd.

b. Actieplan Intensivering Jeugd

De aandacht voor preventie is de laatste jaren toegenomen. Meer dan vroeger wordt de noodzaak ingezien preventieve activiteiten te bundelen en, waar nodig, te intensiveren. Het Actieplan Intensivering Jeugd (2010) geeft hier uitvoering aan: het omvat een reeks bestaande en nieuwe interventies en projecten, gericht op versteviging van de schoolloopbaan en op opvoed- en opgroeiondersteuning. Invalshoek is dat juist de risicogroepen actief benaderd moeten worden. In dat verband is onder meer de zogeheten schilaanpak ontwikkeld, waarin het gaat om het opzoeken van en zo nodig aanbieden van hulp aan broertjes en zusjes van criminele en overlastgevende jongeren.

c. 8 tot 8 aanpak

Een belangrijk preventief instrument dat in het kader van het Actieplan Intensivering Jeugd is geïntroduceerd en waarmee resultaten zijn geboekt, is de 8 tot 8 aanpak. De 8 tot 8 aanpak richt zich op risicojongeren en first offenders van 10 tot 17 jaar in heel Zuidoost. Coaches geven de jongeren structuur en zetten hen ertoe aan zich een toekomstperspectief te vormen. Dit gebeurt door de jongeren van maandag tot en met vrijdag (en regelmatig ook in het weekend) van 08.00 tot 20.00 uur een interessante en actieve dagbesteding te bieden en hen te begeleiden op het gebied van school of werk, zorg, gezin, vrije tijd en sociale omgang. Ze komen bij de jongeren thuis en hebben contact met hun ouders. Onderzoek van O+S laat zien dat de 8 tot 8 aanpak erin slaagt overlastgedrag van jongeren te verminderen of in ieder geval te stabiliseren, waardoor doorstroom van een lichte naar een zwaardere doelgroep achterwege blijft¹. In Zuidoost zijn tot nu toe 51 jongeren begeleid. Er zijn vijf coaches werkzaam. Verwijzingen zijn afkomstig uit het lokale veld en van onder meer Bureau Leerplicht en Kansrijk Zuidoost.

4. Straatcoaches

Het project Straatcoaches van de Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) gaat van de gedachte uit dat er meer binding moet ontstaan tussen het gedrag op straat en het gezinsleven. De straatcoaches zijn in 2008 aan het werk gegaan. Zij spreken jongeren aan die (in groepsverband) overlast veroorzaken, rapporteren hierover aan de zogeheten interventied medewerkers, die zo nodig huisbezoeken afleggen waarin met de ouders van overlast veroorzakende kinderen afspraken gemaakt worden. Het is een manier van optreden die de leemte zou moeten vullen tussen het ambulante jongerenwerk en de politie. De straatcoaches benaderen jongeren tot 23 jaar.

Het project staat onder regie van de centrale stad. Behalve Zuidoost doen alle stadsdelen eraan mee. Meldingen van de straatcoaches gaan naar het stadsdeel en de politie. Straatcoaches bezitten overigens geen bevoegdheden: ze benaderen jongeren en signaleren overlastsituaties.

De waarde van straatcoaches ligt in hun aanwezigheid op straat, ze zijn in zekere mate de ogen en oren van het stadsdeel en completeren zo het lokale Jeugd en Veiligheidsprogramma. Op dat idee is ook het eerder genoemde voornemen in het bestuursakkoord

---

¹ Dienst O+S, De ontwikkeling van jongeren die deelnemen aan het 8 tot 8 traject, 2010

gebaseerd. Het optreden van straatcoaches zal echter wel goed moeten aansluiten bij de preventieve aanpak. Samenwerking met bewoners en betrokken instanties staat voorop, zoals het bestuursakkoord eveneens stelt.

Over het effect van het optreden van straatcoaches is nog niet veel bekend. Er is kwalitatief onderzoek gedaan naar het nut van het optreden van straatcoaches en speciale toezichthouders in stadsdeel Noord². Daaruit blijkt dat de straatcoaches invloed hebben op het tegengaan van jeugdoverlast op straat. Nog onduidelijk is of de huisbezoeken resultaat hebben. In de media is bericht – zoals ook in motie 2011-61 is aangeduid - dat zich elders in de stad problemen met het functioneren van de straatcoaches voordoen. De Stichting Aanpak Overlast Amsterdam heeft naar aanleiding hiervan meegedeeld dat de straatcoachaankpak nog in ontwikkeling is en een aantal startproblemen heeft gehad, die inmiddels zijn overwonnen.

Naast de overlast door jongeren doet zich in sommige delen van Zuidoost overlast voor die door anderen wordt veroorzaakt. Het betreft daklozen die een slaapplek zoeken, drugsgebruikers die willen scoren, of oudere mannen die tot diep in nacht blijven rondhangen. Ook wordt er alcohol gedronken op straat, wordt er gedeald en wordt de omgeving vervuild. Voor het terugdringen van dit soort problematiek is de inzet van straatcoaches waarschijnlijk niet effectief. Het aanspreken op gedrag zal weinig effect oogsten bij de hier genoemde groepen. Dat geldt overigens ook voor de jongeren die crimineel gedrag vertonen, onder andere op het Holendrechtplein. Zij zijn veelal boven de 18 en ook op hen heeft het aanspreken op gedrag weinig tot geen effect. Om bovenbedoelde vormen van overlast tegen te gaan, worden repressieve instrumenten ingezet, zoals verwijderingbevelen, preventief fouilleren, alcoholverboden en flatverboden.

5. Financiën

a. Straatcoaches

Het project straatcoaches wordt voor het grootste deel (86%) gefinancierd door de centrale stad. Aan de stadsdelen wordt een bijdrage gevraagd van € 60.000 per jaar, per koppel straatcoaches, inclusief interventiemedewerkers. In 2012 wordt stedelijk bezuinigd op het budget voor de straatcoaches. Op dit moment wordt ervan uitgegaan dat de bestaande verhouding 86% stedelijke financiering en 14% stadsdeelfinanciering in stand gehouden kan worden, maar het is nog onduidelijk of dit voor de langere termijn ook het geval is. Zodra hierin verandering komt, zal het stadsdeel naar alle waarschijnlijkheid een hogere bijdrage moeten betalen.

In de programmabegroting 2012 wordt een incidentele prioriteit van € 150.000 voor straatcoaches c.q. intensivering van de bestaande inzet voorgesteld. Hiermee kunnen in ieder geval 2 koppels straatcoaches aangesteld worden. In de toelichting op deze prioriteit is vermeld dat nog onderzoek wordt gedaan naar de meerwaarde van straatcoaches ten opzichte van de huidige inzet.

b. 8 tot 8 coaches

De 8 tot 8 aanpak wordt stedelijk gefinancierd, maar de bekostiging loopt als gevolg van bezuinigingen en het wegvallen van doeluitkeringen per 2012 af. Met de centrale stad is desalniettemin de afspraak gemaakt dat de 8 tot 8 aanpak in Zuidoost kan worden ge-

---

² Stadsdeel Noord, Evaluatie Stichting Aanpak Overlast Amsterdam en International Security Agency, 2011

handhaafd en voor de helft zal worden bekostigd met stedelijke middelen. Het stadsdeel zal de andere helft van de kosten voor zijn rekening moeten nemen. Daarvoor kan bovengenoemde prioriteit van € 150.000 worden gebruikt.

6. Conclusie

Zoals is aangegeven heeft de bestrijding van overlast door jeugdgroepen in het stadsdeel resultaat gehad. De overlast is de laatste tijd aanzienlijk minder geworden en er zijn volgens de politie geen actieve jeugdgroepen meer. Het accent ligt daarom nu vooral op preventie, met het doel te voorkomen dat de overlast weer toeneemt en nieuwe overlastgevendende jeugdgroepen ontstaan. Het is dus belangrijk over goede preventieve instrumenten te beschikken.

De 8 tot 8 aanpak heeft zijn waarde in Zuidoost inmiddels bewezen. Hiermee vergeleken voegt het inzetten van straatcoaches te weinig toe. In de eerste plaats heeft Zuidoost al veel "ogen en oren" op straat, onder meer door het optreden van streetcornerworkers en toezichthouders. In de tweede plaats spreken ook de 8 tot 8 coaches jongeren en hun ouders aan. De nadruk ligt hierbij meer op langdurige en persoonlijke begeleiding en het aanbrengen van structuur in het leven van de betrokken jongeren. Dat past goed bij de intenties van het Actieplan Intensivering Jeugd en sluit aan bij andere interventies uit het Actieplan, zoals de hierboven genoemde schilaanpak. De 8 tot 8 aanpak bereikt bovendien een grotere groep dan de manifeste overlastgevers: ook risicjongeren die rondhangen, maar geen ongewenst gedrag vertonen, worden door verwijzers aangemeld. Verder letten ook de veldwerkers van Streetcornerwork en de toezichthouders op deze jongeren en signaleren zij problemen in een vroeg stadium.

Het inzetten van straatcoaches is voorts een kostbaar middel. Het kan ook niet onmiddellijk in de praktijk worden gebracht omdat voor het aanvragen van stedelijke middelen termijnen gelden. Naar verwachting zou het een halfjaar duren voordat straatcoaches in Zuidoost aan de slag kunnen gaan. De 8 tot 8 coaches zijn hier al werkzaam en kunnen op basis van de afspraken met de centrale stad in 2012 met hun werk doorgaan..

Om bovenstaande redenen gaat onze voorkeur uit naar voorlopige continuering van de 8 tot 8 aanpak. De voor 2012 gevraagde prioriteit van € 150.000 willen wij hiervoor gebruiken. Wij zullen u vóór eind 2012 informeren over de voortgang. Van het aantal ontvangen klachten van bewoners met betrekking tot overlast houden wij u jaarlijks via het verslag van het Meldpunt Zorg en Overlast op de hoogte.